

ความหมายของคำที่มีรูปคำเหมือนกันในภาษาไทยกับภาษาลาว

Meanings of Words in Thai and Lao

That Have the Same Word Forms

วันที่รับบทความ : 1 พฤศจิกายน 2561

วิราพร หงษ์เวียงจันทร์¹

วันที่แก้ไขบทความ : 13 กุมภาพันธ์ 2562

วันที่ตอบรับบทความ : 8 มีนาคม 2562

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ทางความหมายของคำที่มีรูปคำเหมือนกันในภาษาไทยกับภาษาลาว โดยเก็บข้อมูลจากพจนานุกรมลาว-ไทย-อังกฤษ ของคณาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการศึกษาพบคำที่มีรูปคำเหมือนกันจำนวน 238 คำ เมื่อพิจารณาความหมายของคำพบว่าคำเหล่านี้มีความสัมพันธ์ทางความหมาย 6 ลักษณะ ได้แก่ 1) คำที่มีรูปคำเหมือนกันและมีความหมายคล้ายคลึงกัน 2) คำที่มีรูปคำเหมือนกันแต่คำในภาษาไทยมีความหมายกว้างกว่าภาษาลาว 3) คำที่มีรูปคำเหมือนกันแต่คำในภาษาไทยมีความหมายแคบกว่าภาษาลาว 4) คำที่มีรูปคำเหมือนกันแต่คำในภาษาไทยมีความหมายมากกว่าภาษาลาว 5) คำที่มีรูปคำเหมือนกันแต่คำในภาษาไทยมีความหมายน้อยกว่าภาษาลาว และ 6) คำที่มีรูปคำเหมือนกันแต่มีความหมายแตกต่างกัน

คำสำคัญ: รูปคำ ความหมายของคำ ภาษาไทย ภาษาลาว

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทยและภาษาวัฒนธรรมตะวันออก คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
e-mail: witree08@hotmail.com

Meanings of Words in Thai and Lao That Have the Same Word Forms

Received: November 1, 2018

Wiraphorn Hongwiangchan¹

Revised: January 18, 2019

Accepted: March 8, 2019

Abstract

This paper explores the meaning relationships of words having the same word forms in Thai and Lao. The words comprising the data for the study were selected from the Lao-Thai-English dictionary of the Department of Linguistics, Faculty of Humanities, Kasetsart University. The study shows that 238 words in the dictionary have the same word forms. These words can subsequently be classified into 6 groups which are 1) words where both word forms and meanings are similar, 2) words having the same word forms, but more extended meaning in Thai than in Lao, 3) words having the same word forms, but more restricted meaning in Thai than in Lao, 4) words having the same word forms but more meanings in Thai than in Lao, 5) words having the same word forms but fewer meanings in Thai than in Lao, and 6) words having the same word forms, but different meanings in Thai and Lao.

Keywords: word form, meaning, Thai, Lao

¹ Lecturer in Department of Thai and East Asian Languages and Culture, Faculty of Liberal Arts Thammasat University
e-mail: witree08@hotmail.com

บทนำ

ประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นประเทศที่ตั้งอยู่ใกล้ชิดกันและอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ภาษาไทยและภาษาลาวยังจัดเป็นภาษาในตระกูลเดียวกัน คือภาษาตระกูลไท (Tai language family) แต่ด้วยการแบ่งพื้นที่การปกครองจึงทำให้ทั้ง 2 ภาษามีสถานภาพเป็นภาษาประจำชาติ (National language) ของแต่ละประเทศ คำศัพท์ในภาษาไทยมาตรฐานจำนวนมากมีรูปคำ การออกเสียง และความหมายที่เหมือนกับภาษาลาว เช่น แกง - **ແກງ** /kɛːŋ/ หมายถึง กับข้าวประเภทที่เป็นน้ำ มีชื่อต่าง ๆ ตามวิธีปรุงและเครื่องปรุง เช่น แกงจืด แกงเผ็ด แกงส้ม ดิน **ດິນ** /din/ หมายถึง ชื่อธาตุใน 4 ธาตุ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ ปากกา-**ປາກກາ** /pàːk-kaː/ หมายถึง เครื่องสำหรับขีดเขียนชนิดหนึ่งประกอบด้วยปากและด้าม เป็นต้น จึงทำให้ คนไทยกับคนลาวสามารถสื่อสารกันได้ดีด้วยการใช้ภาษาแม่ (mother tongue) ของตนเอง

ลักษณะทางภาษาที่น่าสนใจของภาษาไทยกับภาษาลาวมีอีกหลายประการ เช่น คำศัพท์ในภาษาไทยมาตรฐานบางคำเขียนไม่เหมือนภาษาลาว แต่ออกเสียงอย่างเดียวกัน มีความหมายแตกต่างกัน ซึ่งทำให้ผู้พูดภาษาไทยกับผู้พูดภาษาลาวเกิดความเข้าใจผิดด้านความหมายของคำ เช่น คำว่า “อนามัย” /ʔà-naː-maj/ ในภาษาไทย หมายถึง สุขภาพ หรือถูกสุขลักษณะ แต่คำว่า “**ອະນາໄມ**” /ʔà-naː-maj/ ในภาษาลาว หมายถึง ทำความสะอาด เช่นประโยคที่ว่า “ไม่ต้องอนามัยห้องเพราะเดี๋ยวจะรีบกลับมา” หมายถึง ไม่ต้องทำความสะอาดห้องเดี๋ยวจะรีบกลับมา เป็นต้น ลักษณะทางภาษาที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ คำศัพท์ในภาษาไทยมาตรฐานบางคำมีรูปคำและออกเสียงเหมือนภาษาลาว แต่มีความหมายแตกต่างกัน เช่น “น้ำเงิน” /náːm-ŋɛn/ ในภาษาไทย หมายถึง สีอย่างสีคราม แต่คำว่า “**ນ້ຳເງິນ**” /náːm-ŋɛn/ ในภาษาลาว หมายถึง สีเงิน (สีขาวค่อนข้างอ่อน) “จำปา” /cam-paː/ ในภาษาไทย หมายถึง ดอกไม้ที่มีสีเหลืองอมส้ม กลีบดอกใหญ่ ยาว มีหลายกลีบ แต่คำว่า “**ຈຳປາ**” /cam-paː/ ในภาษาลาว หมายถึง ดอกลั่นทม เป็นต้น

จากสถานการณ์การใช้ภาษาดังกล่าวทำให้เห็นว่าคำศัพท์ในแต่ละภาษามีส่วนสำคัญในการสื่อสารเป็นอย่างยิ่ง แม้ว่าภาษาลาวจะมีลักษณะทางภาษาที่คล้ายคลึงกับภาษาไทยมาก แต่ก็ยังมีคำศัพท์จำนวนไม่น้อยที่มีรูปคำและออกเสียงเหมือนกันแต่สื่อความหมายแตกต่างกัน ดังนั้นการศึกษาเรื่องความหมายของคำที่มีรูปคำเหมือนกันในภาษาไทยกับภาษาลาวจึงจะช่วยให้เข้าใจความหมายของคำทั้งในภาษาลาวและภาษาไทยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ที่ผ่านมา มีผู้ศึกษาความหมายของคำไว้หลายเรื่อง เช่น ยิงยศ กันจันะ (2559) ได้ศึกษาความหมายของคำว่า “พม่า” ด้วยคำปรากฏร่วมจากคลังข้อมูลภาษาไทย เพื่อมุ่งตอบคำถามที่ว่า คำว่า “พม่า” สามารถปรากฏในวงความหมายหลักและวงความหมายย่อยประเภทใดและสามารถปรากฏร่วมกับรายการคำใดได้บ้าง ผลการศึกษาพบว่า คำว่า “พม่า” สามารถปรากฏใน 11 วงความหมาย และ

ไม่พบการใช้คำว่า “พม่า” ด้านการดูถูกเหยียดหยาม ซึ่งสันนิษฐานว่าสื่อหนังสือพิมพ์ไทยต้องการนำเสนอเหตุการณ์ด้านการเมืองที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง ไม่ต้องการสร้างวาทกรรมต่าง ๆ ส่วน สุภา อังกระวรรณ (2527) ได้ศึกษาความหมายแฝงของคำว่า “ผู้หญิง” จากความเปรียบในบทเพลงไทยสากล พบว่ามีแบบเปรียบเทียบ 93 แบบ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าความหมายแฝงมีความสัมพันธ์กับเพศของผู้เปรียบ ผู้เปรียบที่เป็นผู้หญิงจะใช้ความหมายแฝงที่แสดงว่าตนเองเป็นสิ่งหรือคนที่ไม่มีค่าสำคัญ มีสภาพต่ำต้อย เป็นฝ่ายที่ต้องรับการกระทำ นอกจากนี้ กัญญนัช ชะนะจิตร์ (2560) ได้ศึกษาการสร้างคำและความหมายของสแลงในเฟซบุ๊ก เพื่อศึกษาการสร้างสแลงและวิเคราะห์ความหมายและความสัมพันธ์ทางความหมายของสแลงที่ปรากฏในเฟซบุ๊ก พบประเด็นที่น่าสนใจคือ สแลงที่ใช้ในเฟซบุ๊กแฟนเพจมีความสัมพันธ์ทางความหมาย 4 ลักษณะ ได้แก่ การพ้องความหมาย การมีหลายความหมาย การมีความหมายตรงข้าม และการพ้องเสียง ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารผ่านสังคมออนไลน์มีลักษณะพิเศษ คือเป็นภาษาที่มีรูปคำ เสียง หรือความหมายต่างไปจากภาษามาตรฐาน มักเข้าใจกันเฉพาะกลุ่ม

จากการศึกษาความหมายของคำที่กล่าวมาจะเห็นว่าผู้ที่สนใจศึกษาความหมายของคำจะศึกษาความหมายของคำหนึ่งคำ หรือศึกษาความหมายของคำในวงการใดวงการหนึ่ง แต่ยังไม่เห็นผู้ใดศึกษาความหมายของคำภาษาไทยเปรียบเทียบกับภาษาอื่น ๆ ดังนั้น ผู้เขียนจึงสนใจศึกษาความหมายของคำภาษาไทยกับภาษาลาว เพราะเป็นภาษาที่มีลักษณะใกล้เคียงกันดังที่กล่าวไปข้างต้น นอกจากนี้ การศึกษาเปรียบเทียบความหมายของคำภาษาไทยกับภาษาลาวก็ยังไม่เห็นผู้ใดศึกษาอย่างจริงจัง และส่วนมากจะเป็นการรวบรวมคำศัพท์ภาษาไทยกับภาษาลาวเป็นปทานุกรมและพจนานุกรม เช่น สมาคม ไทย-ลาว กระทรวงการต่างประเทศ (2546) ได้จัดทำปทานุกรมคำพ้องไทย-ลาว และรวบรวมคำศัพท์ภาษาไทยและภาษาลาวที่ไม่เหมือนกัน จำนวนทั้งสิ้น 1,073 คำ วีระพงศ์ มีสถาน (2543) ได้จัดทำพจนานุกรมลาว-ไทย ที่รวบรวมคำศัพท์ภาษาลาวจากตำรา แบบเรียน วารสาร จดหมาย หนังสือเรื่อง ท้าวฮุ่งท้าวเจือง และรวบรวมคำศัพท์จากคำพูดที่ใช้ในชีวิตประจำวันของชาวลาว คณะจารย์ภาควิชา ภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2543) ได้จัดทำพจนานุกรมลาว-ไทย-อังกฤษ ซึ่งรวบรวมคำศัพท์ในภาษาลาวประมาณ 8,000 คำ สิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับคำศัพท์ภาษาลาวนี้ กมลนาถ นาคะศิริ (2542, หน้า 106) ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า “ภาษาลาวยังคงเป็นภาษาที่บริสุทธิ์มาก วัฒนธรรมสมัยใหม่ในยุคโลกาภิวัตน์จึงไม่ค่อยจะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางภาษาลาวมากนักเมื่อเปรียบเทียบกับภาษาไทย...”

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้นจึงทำให้ผู้เขียนสนใจศึกษาความหมายของคำที่มีรูปคำเหมือนกันในภาษาไทยกับภาษาลาว เนื่องจากยังไม่มีผู้ศึกษาประเด็นดังกล่าวมาก่อน รวมทั้งเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางความหมายของคำที่มีรูปคำเหมือนกันในภาษาไทยกับภาษาลาว

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ความหมายของคำที่มีรูปคำเหมือนกันในภาษาไทยกับภาษาลาว” ผู้เขียนรวบรวมข้อมูลจากพจนานุกรมลาว-ไทย-อังกฤษ ของคณาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยเลือกศึกษาคำภาษาลาวและภาษาไทยที่มีรูปคำเหมือนกันทุกหมวดพยัญชนะเพื่อเป็นตัวแทนของภาษาลาวและภาษาไทย แล้วเก็บข้อมูลเฉพาะคำที่มีรูปคำเหมือนกัน 10 คำแรกของแต่ละหมวดพยัญชนะ หมวดคำใดมีคำที่มีรูปคำเหมือนกันไม่ถึง 10 คำ ผู้เขียนจะใช้ข้อมูลตามที่ปรากฏจริง จากขอบเขตของการศึกษาพบคำภาษาไทยกับภาษาลาวที่มีรูปคำเหมือนกันจำนวน 238 คำ

ความรู้เกี่ยวกับการพ้องรูปและความสัมพันธ์ทางความหมายของคำ

การศึกษาและอธิบายความหมายของคำตามแนวคิดทางอรรถศัพท์นั้นมีประเด็นสำคัญคือการเชื่อมโยงทางความหมายของคำ (lexical relations) (Cruse, 1986, หน้า 84) ในทุกภาษา กล่าวคือ คำแต่ละคำมักมีความเชื่อมโยงกับความหมายของคำอื่น บ้างก็มีความหมายพ้องกัน บ้างก็มีความหมายตรงข้าม บ้างก็เป็นส่วนประกอบของกัน ประเด็นสำคัญของแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ดังนี้

1. การพ้องรูป (homonymy)

การพ้องรูป หมายถึง การที่คำมีรูปภาษาเหมือนกันแต่มีความหมายได้มากกว่าหนึ่งความหมาย การพ้องรูปแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1 การพ้องตัวเขียน (homography)

การพ้องตัวเขียน หมายถึง คำที่มีการเขียนเหมือนกันแต่มีความหมายและการออกเสียงต่างกัน เช่น “แหน” ในคำว่า “จอกแหน” และ “หวงแหน” หรือ “เพลา” (เพ-ลา) และ “เพลารถ” (เพลา) เป็นต้น

1.2 การพ้องรูปสมบูรณ์ (homonymy)

การพ้องรูปสมบูรณ์ หมายถึง คำที่มีทั้งรูปและเสียงเหมือนกันแต่มีความหมายได้หลากหลาย โดยที่แต่ละความหมายมีความเกี่ยวข้องกัน เช่น “ขัน” หมายถึง อากาศหัวเราะ หรือภาชนะสำหรับใส่น้ำ หรืออาการร้องของไก่ เป็นต้น (ชัชวดี ศรีลัมพ์, 2558, หน้า 191)

ในการศึกษาเรื่อง “ความหมายของคำที่มีรูปคำเหมือนกันในภาษาไทยกับภาษาลาว” ผู้เขียนจะศึกษาทั้งการพ้องตัวเขียนและการพ้องรูปสมบูรณ์

2. ความสัมพันธ์ทางความหมายของคำ

2.1 ความหมายแคบเข้า (restriction of meaning หรือ semantic narrowing / semantic reduction) คือ การที่คำศัพท์มีขอบเขตของความหมายลดลงจากเดิม เช่น คำว่า “meat” เคยหมายถึงอาหารโดยทั่ว ๆ ไป แต่ปัจจุบันคำนี้ หมายถึง เนื้อสัตว์ที่ใช้ในการประกอบอาหาร ในภาษาอังกฤษยุคกลาง (Middle English) คำว่า “girl” หมายถึง คนวัยหนุ่มสาวทั้งเพศชายและเพศหญิง แต่ในปัจจุบันหมายถึง เด็กสาว เท่านั้น หรือคำว่า “boy” สมัยก่อนหมายถึง เพศชายทุกช่วงอายุ ปัจจุบันหมายถึง

เด็กชาย เท่านั้น ในภาษาไทย คำว่า “บ้าน” สมัยก่อนหมายถึง หมู่บ้านดังจะเห็นได้จากหลักฐานในชื่อหมู่บ้านต่าง ๆ ในต่างจังหวัด เช่น บ้านตู (อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย) บ้านเพิง (อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช) ในปัจจุบัน คำว่า “บ้าน” มีความหมายแคบลง หมายถึง ที่อยู่ หรือสิ่งปลูกสร้างสำหรับเป็นที่อยู่อาศัยของครอบครัวหนึ่ง ๆ เท่านั้น คำว่า “ขบ” เดิมมีความหมายว่า กัด เช่น หนูขบ หมาขบ ยุงขบ ในปัจจุบัน ใช้ในความหมายของอาการที่ใช้ฟันหน้ากัดเท่านั้น เช่น ขบเม็ดแตงโม

ดุष्ฎิพร ชานโรศานต์ (2526, หน้า 46) กล่าวว่า ความหมายแคบเข้าอาจเกิดการละส่วนขยาย เช่น คำว่า “สันดาน” เคยมีความหมายทั่ว ๆ ไป หมายถึง อุปนิสัยที่มีมาแต่กำเนิด ไม่ระบุงว่าเป็นในทางดีหรือไม่ดี หากจะเฉพาะเจาะจงลงไปจะต้องมีส่วนขยาย เช่น สันดานดี สันดานเสีย แต่ต่อมาแม้จะไม่ปรากฏส่วนขยาย คำว่า “สันดาน” ก็มีความหมายแคบเข้าว่าเป็น อุปนิสัยที่ไม่ดีที่มีมาแต่กำเนิดเท่านั้น

สุริยา รัตนกุล (2555, หน้า 256) ได้ยกคำว่า “ฝอยทอง” เป็นตัวอย่างของความหมายแคบเข้า โดยอธิบายว่าฝอยใช้เรียกสิ่งที่เป็นเส้นเล็ก ๆ ละเอียด เช่น ยาฝอย นิดน้ำเป็นฝอย มูลฝอย แต่ทองคำที่ช่างทองชักให้เห็นเป็นเส้น ๆ อย่างเวลาจะทำสายสร้อยหรือทำแบบลวดลายตามแบบงานของช่างทองไทยไม่เรียกว่า ฝอยทอง แต่กลับเรียกว่า ลวดทอง แต่ฝอยทองจะใช้ในความหมายแคบเข้าหมายความว่าเฉพาะชื่อขนมชนิดหนึ่งทำด้วยไข่แดงผสมไข่น้ำค่างเล็กน้อยใส่กรวย โรยเป็นเส้นเล็ก ๆ ในน้ำเชื่อมเดือด ๆ แล้วจับเป็นแพ หรือไม่ก็หมายถึงพืชเป็นล้มลุกชนิด *Cuscuta chinensis* Lam. ในวงศ์ Convolvulaceae ไม่มีใบ ต้นเป็นเส้นเล็ก ๆ สีเหลือง เมล็ดใช้ทำยาได้

2.2 ความหมายกว้างออก (extension of meaning หรือ semantic broadening / semantic extension) คือ การที่คำมีความหมายกว้างออกไปกว่าเดิม เช่น คำว่า “panier” ในภาษาฝรั่งเศส หมายถึง ตะกร้าใส่ขนมปัง ต่อมาหมายถึง ตะกร้าใส่ของทั่วไป ไม่จำกัดเฉพาะขนมปัง ในภาษาไทยคำว่า “อา” หมายถึง น้องสาวของพ่อ ใช้คู่กับคำว่า “อาว” หมายถึง น้องชายของพ่อ แต่ในปัจจุบันไม่ใช้คำว่า “อาว” แล้ว คงเหลือแต่คำว่า “อา” ซึ่งหมายถึงน้องสาวและน้องชายของพ่อ

2.3 การมีหลายความหมายหรือการมีหลายหน้าที่ (polysemy) เป็นคำในภาษาที่สามารถทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ได้หลายอย่าง และมีลักษณะคล้ายคำพ้องรูปเกือบทุกประการ แต่มีความแตกต่างที่การเชื่อมโยงความหมาย กล่าวคือ คำทั้งสองประเภทต่างเป็นคำที่มีได้หลายความหมาย โดยที่คำหลายหน้าที่ต้องมีความหมายต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กัน แต่ความหมายของคำพ้องรูปจะมีลักษณะตรงข้ามกัน (ชัชวดี ศรีลัมพ์, 2558, หน้า 191) ดังเช่นประโยค “เธอลองเข้าเว็บกูเกิ้ลดูสิ” และ “ถ้าเธออยากรู้ข้อมูลก็กูเกิ้ลหาในอินเทอร์เน็ตนะ” จากตัวอย่างประโยคดังกล่าว คำว่า “กูเกิ้ล” ในประโยคแรกหมายถึงชื่อเว็บไซต์ (www.google.com) ส่วนในประโยคที่สองหมายถึง อาการของการกระทำที่ใช้เว็บไซต์ดังกล่าวในการหาข้อมูล จะเห็นได้ว่าคำว่า “กูเกิ้ล” ในประโยคแรกทำหน้าที่เป็นคำนามและทำหน้าที่เป็นคำกริยาในประโยคที่สอง

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ทางความหมายของคำ ทำให้เห็นว่าคำที่มีรูปคำเหมือนกันสามารถจำแนกความหมายได้หลายประเภท คำบางคำมีรูปคำเหมือนกัน เมื่อพิจารณาทางความหมายแล้วมีการเปลี่ยนแปลงทางความหมายที่น่าสนใจหลายประการ การศึกษาความหมายของคำที่มีรูปคำเหมือนกันในภาษาไทยกับภาษาลาว จึงน่าจะช่วยให้เห็นวิธีคิดและสถานการณ์การใช้ภาษาของคนลาวและคนไทยได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

คำที่มีรูปคำเหมือนกันในภาษาไทยกับภาษาลาว

จากการศึกษาคำที่มีรูปคำเหมือนกันในภาษาไทยกับภาษาลาวจำนวน 238 คำ สามารถจำแนกความสัมพันธ์ทางความหมายได้ 6 ประการ ดังนี้

1. คำที่มีรูปคำเหมือนกันและมีความหมายคล้ายคลึงกัน

คำที่มีรูปคำเหมือนกันและมีความหมายคล้ายคลึงกัน หมายถึง คำในภาษาไทยกับภาษาลาวที่เขียนเหมือนกัน และมีความหมายเกือบเหมือนกัน ส่วนมากเป็นคำภาษาลาวที่คล้ายคลึงกับภาษาไทยโบราณหรือภาษาที่ใช้ในบทประพันธ์หรือคำกลอน เช่น

คำ ภาษาลาว	ความหมาย	คำ ภาษาไทย	ความหมาย
บิก	บก, (น้ำ) ลด	บก	1) ส่วนของผิวพื้นโลกที่ไม่ใช่ทะเลหรือแม่น้ำลำคลองเป็นต้น 2) ภาคพื้นดิน 3) แห้ง พร่อง ลดลง 4) ย่อยยับหมดกำลัง
ແ້	ชนะ	แพ้	ชนะ เช่น อนนเรื่องไสงามหนักหนา แพ้พระอาทิตย์ (จารึกสยาม).

คำว่า **บิก** ในภาษาลาวทำหน้าที่เป็นคำกริยา หมายถึง ลดลง ใช้กับน้ำที่ลดปริมาณลง ซึ่งคล้ายคลึงกับภาษาไทยในกฎหมายตราสามดวงที่ว่า “แลมันทำซู้แล้วมันทอดหญิงนั้นเสีย ท่านว่ามันทำให้ลูกหลานท่านนมบกกพร่อง”

คำว่า **ແ້** ในภาษาลาวทำหน้าที่เป็นคำกริยา หมายถึง ชนะ ซึ่งเหมือนกับภาษาไทยสมัยก่อนที่ปรากฏในประชุมศิลาจารึกสยามความว่า “อนนเรื่องไสงามหนักหนา **แพ้**พระอาทิตย์” หมายถึงสิ่งที่มีแสงสวยงามชนะแสงพระอาทิตย์ ในประโยคนี้นี้คำว่า “แพ้” ทำหน้าที่เป็นคำกริยา หมายถึง

ชนะ เหมือนกับภาษาลาว แต่ในภาษาไทยปัจจุบันคำว่า “แพ้” มีความหมายแตกต่างไปจากภาษาไทยสมัยก่อน หมายถึง สู้ไม่ได้

2. คำที่มีรูปคำเหมือนกันแต่คำในภาษาไทยมีความหมายกว้างกว่าภาษาลาว

คำที่มีรูปคำเหมือนกันแต่คำในภาษาไทยมีความหมายกว้างกว่าภาษาลาว หมายถึง คำในภาษาไทยกับภาษาลาวที่เขียนเหมือนกัน แต่ในภาษาไทยมีขอบเขตของความหมายกว้างกว่าภาษาลาว เช่น

คำ ภาษาไทย	ความหมาย	คำ ภาษาลาว	ความหมาย
ลอย	ไม่จม อยู่บนผิวน้ำ	ลอย	ง่าย

คำว่า “ลอย” ในภาษาไทย หมายถึง การทรงตัวอยู่ในอากาศ ไม่จม หรืออยู่บนผิวน้ำ เช่น เรือลอย จอกแห่นลอย บัลลูนลอย วาลอย เป็นคำที่มีความหมายกว้างกว่าคำว่า **ลอย** ในภาษาลาว ซึ่งหมายถึง การเคลื่อนที่ไปโดยอาศัยกำลังแขน ขา ครีบ หรือหาง แหวกว่ายไปในน้ำหรืออากาศ หากผู้ใช้ภาษาไทยและผู้ใช้ภาษาลาวสื่อสารกันด้วยคำดังกล่าวก็อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้ เช่น ในประโยค ปลาลอยน้ำ ภาษาไทยหมายถึงปลาอยู่บนผิวน้ำ แต่ในภาษาลาวหมายถึง ปลาว่ายน้ำ

3. คำที่มีรูปคำเหมือนกันแต่คำในภาษาไทยมีความหมายแคบกว่าภาษาลาว

คำที่มีรูปคำเหมือนกันแต่คำในภาษาไทยมีความหมายแคบกว่าภาษาลาว หมายถึง คำในภาษาไทยกับภาษาลาวที่เขียนเหมือนกัน แต่ในภาษาไทยมีขอบเขตของความหมายแคบกว่าภาษาลาว เช่น

คำ ภาษาลาว	ความหมาย	คำ ภาษาไทย	ความหมาย
ถิว	ฆ่าและเตรียมสัตว์ เช่น วัว ควาย หมู ไก่ ปลา เพื่อทำอาหาร	ควั	ทำให้สะอาด ขำระล้าง เช่น ควัปลาว่า ขอดเกล็ดปลาแล้วผ่าท้องล้างให้สะอาด
ทีบ	ภาชนะใส่สิ่งของ รูปทรงสี่เหลี่ยม มีฝา กระทบเดินทาง	ทีบ	ภาชนะใส่สิ่งของ รูปทรงสี่เหลี่ยม มีฝา

คำว่า “คว” ในภาษาไทยถิ่นอีสานเป็นคำกริยา หมายถึง ทำให้สะอาดหรือชำระล้าง แต่จะใช้กับปลาเท่านั้น เช่น ควปลา หมายถึง ขอดเกล็ดปลาแล้วล้างท้องล้างให้สะอาด ซึ่งมีขอบเขตของความหมายแคบกว่าคำว่า **ฉี** ในภาษาลาวที่ใช้กับการฆ่าหรือเตรียมสัตว์ เช่น วัว ควาย หมู ไก่ ปลา เพื่อทำอาหาร

คำว่า “หีบ” ในภาษาไทย หมายถึง ภาชนะใส่ของรูปสี่เหลี่ยมมีฝาเท่านั้น มีขอบเขตของความหมายแคบกว่าคำว่า **หีบ** ในภาษาลาวที่หมายถึง ภาชนะใส่สิ่งของรูปทรงสี่เหลี่ยมมีฝา และหมายถึง กระเป๋าเดินทาง จะเห็นได้ว่า หากผู้ใช้ภาษาไทยและภาษาลาวสื่อสารด้วยคำเดียวกันก็อาจทำให้เข้าใจผิดได้ เช่น ประโยค “ไปหีบหีบมาให้หน่อย” ผู้ใช้ภาษาไทยอาจนำหีบที่บรรจุของมา แต่ผู้ใช้ภาษาลาวอาจนำกระเป๋าเดินทางมาก็ได้ ดังนั้นการศึกษาความสัมพันธ์ทางความหมายของคำจึงทำให้ผู้ใช้ภาษาทั้งสองภาษามีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

4. คำที่มีรูปคำเหมือนกันแต่คำในภาษาไทยมีความหมายมากกว่าภาษาลาว

คำที่มีรูปคำเหมือนกันแต่คำในภาษาไทยมีความหมายมากกว่าภาษาลาว หมายถึง คำในภาษาไทยกับภาษาลาวที่เขียนเหมือนกัน มีความหมายเหมือนกัน แต่ในภาษาไทยมีความหมายเพิ่มขึ้นมาจากภาษาลาว เช่น

คำ ภาษาไทย	ความหมาย	คำ ภาษาลาว	ความหมาย
กะหรี	1) เครื่องแกงกะหรีซึ่งประกอบด้วย ขมิ้นและเครื่องเทศอื่น ๆ บดเป็นผง 2) หญิงโสเภณี	กะลี	ผงกะหรี
โคตร	วงศ์สกุล เผ่าพันธุ์ ต้นสกุล คำนี้บาง ทีก็นำไปใช้ในความหมายไม่สุภาพ หรือเป็นคำด่า	โถ	เชื้อสาย ตระกูล

คำว่า “กะหรี” ในภาษาไทยมี 2 ความหมาย คือ เครื่องแกง และยังเป็นภาษาปาก หมายถึง โสเภณี แต่คำว่า **กะลี** ในภาษาลาว หมายถึง เครื่องแกงซึ่งประกอบด้วยขมิ้นและเครื่องเทศอื่น ๆ บดเป็นผง เพียงความหมายเดียว

คำว่า “โคตร” ในภาษาไทยมี 2 ความหมาย คือ เชื้อสาย ตระกูล และยังเป็นคำที่นำไปใช้ในความหมายไม่สุภาพหรือเป็นคำด่า เช่น โคตรโง่ หมายถึง โง่มาก แต่ในภาษาลาวคำว่า **โถ** หมายถึง เชื้อสาย ตระกูล เพียงความหมายเดียว

5. คำที่มีรูปคำเหมือนกันแต่คำในภาษาไทยมีความหมายน้อยกว่าภาษาลาว

คำที่มีรูปคำเหมือนกันแต่คำในภาษาไทยมีความหมายน้อยกว่าภาษาลาว หมายถึง คำในภาษาไทยกับภาษาลาวที่เขียนเหมือนกัน มีความหมายเหมือนกัน แต่ในภาษาไทยมีความหมายน้อยกว่าภาษาลาว เช่น

คำภาษาไทย	ความหมาย	คำภาษาลาว	ความหมาย
จอ	1) หมา 2) ผ้าขาวที่ซึงไว้สำหรับเช็ดหนังหรือฉายภาพยนตร์	จ๋	1) หมา 2) ผ้าขาวที่ซึงไว้สำหรับเช็ดหนังหรือฉายภาพยนตร์ 3) รวม ชุมชุม
แวะ	หยุดชั่วคราวระหว่างทาง	แอะ	แวะ หยุด แยก

คำว่า “จอ” ในภาษาไทย หมายถึง สุนัข และผ้าขาวที่ซึงไว้สำหรับเช็ดหนังหรือฉายภาพยนตร์ แต่คำว่า จ๋ ในภาษาลาวหมายถึง สุนัข ผ้าขาวที่ซึงไว้สำหรับเช็ดหนังหรือฉายภาพยนตร์ นอกจากนี้ยังหมายถึงการรวม หรือชุมนุม อีกด้วย เช่น คนมาจอกันหน้าร้านตั้งแต่เมื่อเช้า เป็นต้น

คำว่า “แวะ” ในภาษาไทย หมายถึง หยุดชั่วคราวระหว่างทาง แต่คำว่า แอะ ในภาษาลาวหมายถึง หยุดชั่วคราวระหว่างทาง หรือหมายถึง แยก ได้อีกด้วย จะเห็นว่าการใช้คำดังกล่าวอาจทำให้ผู้ใช้ภาษาเกิดความสับสนได้ เช่น ในประโยค “เดี๋ยวเราแวะกันข้างหน้าก็ได้” ผู้พูดภาษาไทยอาจหมายถึงหยุดข้างหน้า แต่ผู้พูดภาษาลาวอาจเข้าใจว่าให้แยกกันข้างหน้าก็ได้ เป็นต้น

6. คำที่มีรูปคำเหมือนกันแต่มีความหมายแตกต่างกัน

คำที่มีรูปคำเหมือนกันแต่มีความหมายแตกต่างกัน หมายถึง คำในภาษาไทยกับภาษาลาวที่เขียนเหมือนกัน แต่มีความหมายไม่เหมือนกัน จากการศึกษพบว่า คำในภาษาไทยและภาษาลาวจำนวนมากที่มีรูปคำเหมือนกัน แต่ไม่มีความเชื่อมโยงทางความหมาย คำลักษณะนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ คำที่มีความหมายแตกต่างกันและมีหน้าที่ของคำเหมือนกัน และคำที่มีความหมายแตกต่างกันและมีหน้าที่ของคำแตกต่างกัน ดังจะอธิบายต่อไปนี้

6.1 คำที่มีความหมายแตกต่างกันและมีหน้าที่ของคำเหมือนกัน หมายถึง คำในภาษาไทยและภาษาลาวที่เขียนเหมือนกัน มีความหมายแตกต่างกัน และมีหน้าที่ทางไวยากรณ์เหมือนกัน เช่น

คำ ภาษาลาว	ความหมาย	คำภาษาไทย	ความหมาย
ຄົນຈ້າງ (น.)	ลูกจ้าง	คนจ้าง (น.)	ผู้ว่าจ้าง
ຖາກຖ່າງ (ก.)	บุกเบิก ริเริ่ม	ถากถาง (ก.)	ค่อนข้าง มีเจตนาทำให้เจ็บใจ
ທອງ (น.)	ทองแดง	ทอง (น.)	ธาตุแท้ชนิดหนึ่งเนื้อแน่นมาก สีเหลืองสุกปลั่ง เป็นโลหะมีค่า
ຍ້ອນ (ก.)	เด่นเป็นจิ้งหะ	ย้อน (ก.)	ทวนกลับ ทวนกลับ พุดสวน ตอบ (มักใช้ในทางไม่ดี)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คำในภาษาลาวและภาษาไทยที่กล่าวมาทุกคำมีหน้าที่ทางไวยากรณ์เหมือนกัน แต่ความหมายของคำแตกต่างกัน เมื่อใช้คำดังกล่าวสื่อสารกันก็อาจทำให้เข้าใจผิดได้ เพราะคำที่นำไปใช้ในประโยคมีหน้าที่ของคำเหมือนกัน เช่น ประโยคที่ว่า “เขาได้รับเหรียญทองในการแข่งขันกีฬาของโรงเรียน” ผู้ใช้ภาษาไทยหมายถึง เขาได้รับเหรียญทองคำ (รางวัลที่ 1) ในการแข่งขันกีฬารั้งนี้ แต่ผู้ใช้ภาษาลาวหมายถึง เขาได้รับเหรียญทองแดง (รางวัลที่ 3) ในการแข่งขันครั้งนี้

ในประโยค “แม่ของฉันเป็นคนจ้าง” ผู้ใช้ภาษาไทยหมายถึง แม่ของฉันเป็นผู้ว่าจ้าง แต่ในภาษาลาวหมายถึง แม่ของฉันเป็นลูกจ้าง (ผู้รับจ้างทำงานโดยได้รับค่าตอบแทน)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นชัดเจนว่า มีคำในภาษาไทยกับภาษาลาวจำนวนมากที่เขียนเหมือนกัน ออกเสียงเหมือนกัน มีหน้าที่ทางไวยากรณ์เหมือนกัน แต่มีความหมายแตกต่างกัน จึงอาจทำให้ผู้ใช้ภาษาทั้ง 2 ภาษา เข้าใจผิดได้ จึงอาจต้องใช้บริบทแวดล้อมของคำ เพื่อช่วยให้เข้าใจความหมายของคำนั้น ๆ ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

6.2 คำที่มีความหมายแตกต่างกันและมีหน้าที่ของคำแตกต่างกัน หมายถึง คำในภาษาไทยและภาษาลาวที่เขียนเหมือนกัน มีความหมายแตกต่างกัน และมีหน้าที่ทางไวยากรณ์แตกต่างกัน จากการศึกษาครั้งนี้พบปรากฏการณ์ทางภาษาลักษณะดังกล่าวเป็นจำนวนมาก ซึ่งสอดคล้องกับที่ กมลนาถ ศิริ (2542, หน้า 106-107) กล่าวว่า “...การจัดแบ่งประเภทของคำในภาษาลาวมีความแตกต่างจากการจัดแบ่งประเภทของคำในภาษาไทย...คำศัพท์จำนวนมากในภาษาลาวและภาษาไทย...ดูเหมือนจะเป็นคำที่มาจากศัพท์เดียวกันแต่มีความแตกต่างกันทางความหมาย” เช่น

คำ ภาษาลาว	ความหมาย	คำ ภาษาไทย	ความหมาย
เจ้าผู้ (ว.)	หล่อ	เจ้าผู้ (น.)	ผู้เฒ่าในการชู้สาว
เเซ (น.)	แม่น้ำสายเล็ก	เซ (ก.)	เสียการทรงตัวจนเอนเคลื่อนไปข้างใดข้างหนึ่ง
ดักจิต (ก.)	สิ้นใจ	ดักจิต (น.)	ห้องเก็บศพของโรงพยาบาล
ปี้ (น.)	ตัว	ปี้ (ก.)	ร่วมเพศเพื่อสืบพันธุ์
แพง (ก.)	หวงแหน	แพง (ว.)	มีราคาสูง, ตรงข้ามกับ ถูก
ยาม (ก.)	เยี่ยม	ยาม (น.)	คราว , เวลา, เช่น ยามสุข ยามทุกข์ ยามเช้า ยามกิน (ป.). คนเฝ้าสถานที่หรือระวังเหตุการณ์ตามกำหนดเวลา

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่า คำในภาษาไทยและภาษาลาวหลายคำเขียนเหมือนกัน แต่มีหน้าที่ทางไวยากรณ์แตกต่างกัน และมีความหมายแตกต่างกันด้วย หากผู้ใช้ภาษาไม่ได้พิจารณาความหมายของคำก็อาจทำให้เข้าใจผิดหรือสื่อความหมายผิด เนื่องจากคิดว่าเป็นคำที่มาจากศัพท์เดียวกัน เช่น ผู้ชายคนนี้เจ้าผู้มาก ในภาษาลาวไม่ได้หมายความว่า ผู้ชายคนนี้เป็นคนฝึกฝนทางชู้สาวหรือคบหาผู้หญิงพร้อมกันหลายคน แต่หมายถึงผู้ชายคนนี้หล่อมาก

ในประโยคที่ว่า ผู้หญิงคนนี้เขาแพงมาก ในภาษาลาวหมายถึง ผู้หญิงคนนี้เขารักหรือหวงแหนมาก หากผู้ใช้ภาษาไม่ได้พิจารณาความหมายของคำให้ดีก็อาจจะเข้าใจผิดว่าประโยคดังกล่าว หมายถึงผู้หญิงคนนี้เขาราคาสูงมาก

สรุป

จากการศึกษาความหมายของคำที่มีรูปคำเหมือนกันในภาษาไทยกับภาษาลาว ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ภาษาไทยและภาษาลาวเป็นภาษาที่มีลักษณะใกล้เคียงกันมาก แต่มีลักษณะบางประการที่ไม่เหมือนกัน เช่น วิธีการออกเสียง การจัดแบ่งประเภทของคำ เป็นต้น เมื่อพิจารณาความหมายคำศัพท์ของภาษาไทยและภาษาลาวมีคำที่มีรูปคำเหมือนกันจำนวน 238 คำ สามารถจำแนกประเภทความสัมพันธ์ทางความหมายได้ถึง 6 ลักษณะ การศึกษานี้จึงทำให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างความหมายของคำศัพท์ในภาษาไทยกับภาษาลาว นอกจากนี้ยังทำให้เห็นโลกทัศน์และการใช้ภาษาของคนไทยและคนลาวที่สามารถสื่อสารกันได้ด้วยภาษาแม่ของตนเอง โดยเลือกใช้คำศัพท์ที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันเพื่อให้การสื่อสารของแต่ละฝ่ายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- กมลนา นาคะศิริ. (2542). เบื้องหลังงานวิจัยเรื่องพจนานุกรมสามภาษา: ลาว-ไทย-อังกฤษ. **วารสารมนุษยศาสตร์**. 7(1), หน้า 103-109
- กัญญ์ณัช ชะนะจิตร์. (2560). **การสร้างคำและความหมายของสแลงในเฟซบุ๊ก**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คณาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2543). **พจนานุกรมลาว-ไทย-อังกฤษ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชัชวดี ศรีลัมพ์. (2558). ระบบความหมาย ใน ดิยู ศรีนราวัฒน์ และ ชลธิชา บำรุงรักษ์ (บ.ก.), **ภาษาและภาษาศาสตร์**. (หน้า 169-196). ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดุขฎิพร ชำนิโรคนานต์. (2526). **ภาษาศาสตร์เชิงประวัติและภาษาไทยเปรียบเทียบ**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทนา วงษ์ไทย. (2561). **ภาษาและความหมาย**. กรุงเทพฯ: เค.ซี.อินเตอร์เพรส.
- บุญมี เทบสีเหลือง. (2553). **ความเป็นมาของชนชาติลาว เล่ม 1 การตั้งถิ่นฐานและสถาปนาอาณาจักร**. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- สมาคมไทย-ลาว กระทรวงการต่างประเทศ. (2546). **พจนานุกรมคำพ้องไทย-ลาว**. กรุงเทพฯ: มติชน.
- สุริยา รัตนกุล. (2555). **อรรถศาสตร์เบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครปฐม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- รัตนา จันทร์เทว. (2554). การสัมผัสภาษา: ภาษาไทยและภาษาลาวของคนลาว. **วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง**. 7(3), หน้า 121-134
- วีระพงศ์ มีสถาน. (2543). **พจนานุกรมลาว-ไทย**. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- สุภา อังกระวานนท์. (2527) **การศึกษาความหมายแฝงของคำว่า “ผู้หญิง” จากความเปรียบในบทเพลงไทยสากล**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยิ่งยศ กันจินะ. (2559). **การศึกษาความหมายของคำว่า “พม่า” ด้วยคำปรากฏร่วมจากคลังข้อมูลภาษาไทย**. สืบค้นจาก https://www.researchgate.net/publication/319618235_Cruse_D_A_Lexical_Semantics
- Cruse, D. A. (1986). *Lexical Semantics*. Cambridge: Cambridge University Press.